

Yayın Dünyası

Bezen Çetin

Kaizen

Japonya'nın Rekabetteki Başarısının Anahtarı

Masaaki Imai
BRISA Bridgestone
Sabancı Lastik San. & Tic. A.Ş.
1986, 275 sayfa

İşyerinde olsun, sosyal ilişkilerde veya aile yaşantısında olsun, yaşam tarzımızın sürekli iyileştirilmesi gerektiğini söyleyen bir felsefe; küçük ve sürekli değişimleri besleyen verimli bir fidelek; yürürlükteki standartlara sürekli bir meydan okuma; bir problem çözme yöntemi: KAIZEN.

"Çağdaş anlayışla yönetilen kuruluşlarımız ve üniversitemize, ülkemiz için bir çıkış yolu olabilecek ve yaygınlaşması arzu edilen toplam kalite yönetimi konusunda rehberlik edebilecek bu kitap, aynı zamanda, kalite yönetimi üzerine de zengin bir kaynaktır." diyor Hazım Kantarcı, kitabın olası yararlıklarını "Toplam Kalite Yönetiminin sadece Japon insanına özgü olmadığını, ülkemizde de başarı ile uygulanabilir bir yönetim tarzı olduğunu göstermeyi ve bu konuda ülkemizdeki kuruluşları cesaretlendirmeyi amaçlıyoruz" diye belirtiyor.

"Bu kitapta açıklanan bütün fikirlerin bana ait olmadığını itiraf etmeliyim. Ben sadece, Japonya'da yıllar içinde geliştirilmiş ve kullanılmış yönetim felsefelerini, teorilerini ve araçlarını bir araya getirdim. Katkımlar olduysa, o da tüm bunları tek ve anlaşılabilir bir başlık - KAIZEN kavramı - altında düzenlemiş olmamdır." diyor Masaaki Imai bu eserin hazırlanması sırasında ve öncesinde kendisine fikir verenlere, yol gösterenlere ve yardımcı olanlara teşekkür etmeyi ihmal etmiyor.

Kitabın başında, kullanılan terim ve kavramların kolay anlaşılmasını sağlamak amacıyla bir sözlük yer alıyor. Bunun dışında kitap, Kaizen Kavramı, İyileştirme Doğru ve Batı, KAIZEN ve Toplam Kalite Kontrol, KAIZEN - Uygulama, KAIZEN Yönetimi, Problem Çözmede KAIZEN Yaklaşımı ve Şirket Kültürünün Değişimi adı altında yedi bölüme ayrılıyor. Bu bölümlerin ardından ek adı altında sunulan yedi bölüm var.

Bu kitabın kapsamında KAIZEN'in, üst yönetim, müdürler ve çalışanlar dahil olmak üzere "herkesi kapsayan ve sürekli" iyileştirme olduğu belirtiliyor.

Japonya'da yöneticilere ve çalışanlara KAIZEN'i benimsetmek için pek çok sistem geliştirilmiş olduğu da bahsedilen konular arasında.

"Bugünkü rekabetteki iş ortamında, en son teknolojiyi uygulamanın maliyeti oldukça yüksektir. Gelişmiş yönetim tekniklerini uygulamadaki gecikmelerin de maliyeti en az o kadar yüksektir. Batılı yönetimler Japon kuruluşları tarafından geliştirilen KAIZEN

araçlarından yararlanmakta geç kalmışlardır. Daha kötüsü pek çok Batılı yönetici, KAIZEN stratejisinin ne kadar kullanışlı ve rekabet açısından avantajlı olduğunu farkına bile varamamıştır." diyor Masaaki Imai, herkesin görevi olarak gördüğü KAIZEN'in Batılıların ve Japonların yönetim yaklaşımlarının farklılıklarını ortaya koyduğunu belirtiyor: 1980, 1990 ve daha sonraki yılların atılımlarının üstesinden gelebilecek bir strateji ile ilgili olan bu kitap, bu yıllardaki atılımları ele almakta, KAIZEN stratejisinin neden vazgeçilemez olduğunu açıklamaktadır.

"KAIZEN stratejisinin önemi, yönetimin müşteriye tatmin için gayret sarfetmek zorunda olduğunu ve iş dünyasında kalıcı olmak, kâr etmek istiyorsa, müşterinin isteklerine hürmet etmesi gerektiğini fark etmesindedir... KAIZEN hareketi Japon şirketlerinde günlük yaşamın bir parçasıdır. KAIZEN'in bir diğer önemli yönü, prosesi vurgulamasıdır. KAIZEN, prosese öncelik veren düşünce tarzını ve iyileştirme için kişilerin proses öncelikli çabalarını destekleyen bir yönetim sistemini geliştirmiştir. Bu sistem, insanların çalışmasını katı bir şekilde sonuçlara göre değerlendiren ve gösterilen çabayı ödüllendirmeyen Batılı yönetim uygulamalarına tümüyle terstir... Bu kitapta bazı Japon şirketlerinde neler olup bittiğini ve KAIZEN stratejisinin ardındaki kavramları açıklamaya çalıştım. Her ne kadar teori üzerinde duruyorsa da ağırlık uygulamaya verilmiştir. Bu yüzden örnek olaylara mümkün olduğunca yer vermeye çalıştım."

Elinizdeki kitap Japon şirketlerinin uluslararası rekabetinde KAIZEN'in oynadığı önemli rolü açıklamaktadır. aynı zamanda, KAIZEN stratejisi içinde yer alan kavramlar, araçlar ve sistemlerle ilgilidir.

KAIZEN uygulamalarını içeren bu kitapta Imai, uygulanmakta olan 100'den fazla KAIZEN örneğini, 15 şirketteki örnek olay incelemelerini, 50'nin üstünde çizelge ve grafiklerle birlikte, adım adım anlatıyor. Imai, ayrıca, işyerinde KAIZEN yöntemlerini uygulamanın, büyük yatırımlar gerektirmeden,

verimliliği kolaylıkla %30, %50, hatta %100 veya daha fazla oranda nasıl arttıracağını, KAIZEN'in başbaşa noktasını nasıl düşüreceğini, hızlı ya da yavaş büyüyen ekonomilerde KAIZEN'in bir şirketin rekabet gücünü kolaylıkla değerlendirmesine nasıl olanak sağladığını ve KAIZEN'in neden yalnızca Japonya'da değil diğer kültürlerde de uygulanabileceğini göstermektedir.

Kitabın sonunda yer alan ek bölümünde KAIZEN ile ilgili faaliyetlerden problem çözme araçlarından ve çeşitli sistemlerden bahsedilmektedir. Bu bölümlerin ardından gelen ve telif olan son sözde ise BRISA'nın kalite yönetiminin uygulanmasında edindiği tecrübeleri okurlara sunuyor.

Atas - Boğaziçi Üniversitesi Bilim Konferansı

Derleyen:
Prof. Dr. Gündüz Ulusoy
Boğaziçi Üniversitesi Vakfı Yayınları
İstanbul, 1994
375 sayfa

Bilkent ve Orta Doğu Teknik Üniversiteleri'nin ortak düzenleyici olarak katıldıkları TÜBİTAK, Boğaziçi Üniversitesi Vakfı, Boğaziçi Üniversitesi Mezunlar Derneği, Türk Teknoloji Geliştirme Vakfı ve Turkish - American Friendship Council'in katkıda buldukları konferans, 19-21 Temmuz 1993 tarihleri arasında Boğaziçi Üniversitesi'nde yapılmış.

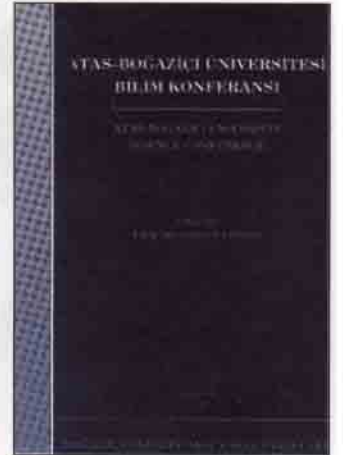
Bu kitap, konferansta yapılan konuşma ve tartışmaları içeriyor. "Uzun sürelerdir yurtdışında olan meslektaşlarımızın kendilerini daha rahat ifade etmelerine olanak sağlayabilmek amacı ile konferansın dilleri Türkçe ve İngilizce olarak belirlendi... Konferansın akış düzeni, belirli bir konuyu çeşitli yönleri ile irdeleyen konuşmalar ve bunları takiben de aynı konular yorumlayan ve tartışan bir panel şeklinde düzenlenmişti..."

ATAS - Boğaziçi Üniversitesi Bilim Konferansı, ATAS'ın ülkemizin bilimsel düzeyinin yükseltilmesi yönünde temsil ettiği büyük potansiyelin değerlendirilmesi için Türkiye tarafından sistemli bir yaklaşımın ilk adımı olarak yorumlanmalıdır." Prof. Dr. Gündüz Ulusoy önsözde konferansın şeklini ve amacını bu sözlerle belirtiyor. ATAS'ın Türkiye'de gerçekleştirildiği ilk toplantı olan bu konferansta fen bilimleri ve sosyal bilimlerin birliktelikte yer alması hedeflenmiş.

Hızlı bir değişim geçiren ve dünyadaki gelişmelere ayak uydurmaya çalışan Türk yüksek öğretimine ATAS'ın ne gibi katkıları bulunabileceği, üzerinde durulmuş.

Konuşmaların beş bölümde toplandığını görüyoruz. Bu bölümler sırasıyla: ATAS ve Türk Bilimadamları; Türk Üniversitelerinin Değişime Uyumu; Akademik Dünyada Mükemmeliyet Ölçü ve Kurumları; Bilim ve Siyasal Yapı; Üniversite ve Toplum. Her bölümden sonra, o konuda düzenlenen paneller ve "Yorumlar/Sorular/Yanıtlar" başlığı altında küçük bir bölüm verilmiş.

Eğitim ve bilimin önemini vurgulayan konuşmacılar, genç nüfusun bilim çağına hazırlanması gerektiğini ülke yöneticilerinin de kavradığını belirtiyorlar. Onlara göre, bunun en büyük göstergesi, son iki yıldır eğitim aynan bütçenin savunmaya ayrılan kısmı fazla olmasıdır. Bunun yanı sıra, eğitimdeki sorunlardan birinin de öğrenci sayısındaki artışı

paralel biçimde öğretim üyesi miktarını arttırmak olduğundan bahsediliyor.

Konferansta genel olarak yükseköğretimin sorunlarına değinilmiş ve ATAS'ta yapılacak işbirliği konusu ele alınmış. Yüksek öğretim, bilim ve teknikle ilgili konuların yer aldığı program oldukça doyurucu. Çok iyi düzenlenen konu akışı konular arasında olumlu bir etkileşim sağlanmış. Konferansı düzenleyenler, fen bilimleri ve sosyal bilimlere aynı ağırlıkta yer vermeyi düşünmüşler. Ancak, bu düşüncelerin uygulamaya yeterince geçirilemediği doğrultusunda eleştiriler de yapılmış. Prof. Dr. Çiğdem Kağıtçıbaşı'nın "İnsan bilimleri bizim gibi toplumlarda çok geri ve sadece mühendislik, teknoloji ve fen ile bir toplumun ileriye gitmesini beklemek büyük bir saflıktır" diyerek bundan sonraki toplantılarda insan bilimleri ciddiyetle eğitilmesi gerektiğini belirtiyor.

Türkiye'deki yüksek öğretim sistemi hakkında katılanlara bilgi verebilmek ve sağlıklı bazı uluslararası karşılaştırmalara temel bilgi sağlamak amacı ile birisi Türkçe birisi İngilizce olmak üzere katılanlara dağıtılan iki YÖK yayını da kitabın sonunda Ek 1 ve Ek 2 olarak yer almış. Ek 1, Çağdaş Yüksek Öğretim Sistemleri ve Ara Kuruluşlar; Ek 2 ise Higher Education In Turkey adlarıyla sunulmuş.

Türkçe Bitki Adları Sözlüğü

Prof.Dr.Turhan Baytop
Atatürk Kültür, Dil ve Tarih
Yüksek Kurumu
Türk Dil Kurumu Yayınları
Ankara, 1994
508 sayfa.

Türkiye'de halk tarafından kullanılan bitki adlarının botanik alanında geçerli bilimsel (Latince) karşılıklarını saptamak; halk tarafından bilinmemesine karşın, Türkçe botanik kitapları ve sözlüklerde bulunan bitki adlarının ve tanımlarının bir araya getirmek amacıyla Prof.Dr. Turhan Baytop tarafından hazırlanan Türkçe Bitki Adları Sözlüğü Türk Dil Kurumu tarafından yayımlanmıştır.

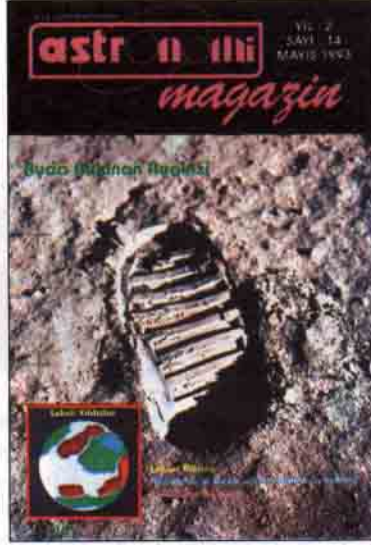
Profesör Baytop, kendi ifadesi ile 40 yılı aşkın bir süredir yaptığı araştırmalar sonucu saptadığı hususları kitapta şu şekilde vurgulamakta: Halk botanik kitaplarında yazılı olan bitki adlarını hemen hemen hiç bilmemekte, buna karşılık halkın kullandığı bitki adlarının büyük bir çoğunluğu da botanik kitaplarında ve sözlüklerde bulunmamakta. Bu garip durum Türkiye bitkileri üzerinde yapılan çalışmaların zorlaştırdığı gibi, Türkiye bitkilerinden yararlanmamızı da bir ölçüde önlemektedir.

İşte bu önemli sorunun çözümüne bir katkıda bulunmak amacıyla Profesör Baytop araştırma gezileri sırasında topladığı bitki örneklerini ve Derleme Sözlüğü'ndeki yöresel bitki adlarından yararlanarak Türkiye'de grda, baharat, ilaç, boyar madde ve süs bitkisi olarak kullanılan bitkilerin yöresel adlarını bir araya toplayan bu sözlüğü hazırlamış.

Sözlüğe ilke olarak yalnız Türkiye'de yabani olarak yetişen bitki türleri alınmış ise de, ülkemizde nadir olarak bulunan bazı kültür bitkilerine de yer verilmiştir.

Sözlüğün düzenlemesi, Türkçe bitki adlarının alfabetik sırasına göre yapılmış, ayrıca Latince adlar dizinine de yer verilmiştir. Böylece Türkçe bitki adlarının Latince bilimsel karşılıklarına veya tersine Latince adı bilinen bitkilerin Türkçe adlarını kolayca saptama olanağı sağlanmıştır.

Türlerin kolaylıkla tanınmasını sağlamak amacıyla 500 renkli fotoğrafın bulunduğu bir bölüm de sözlüğün sonunda yer almış. Renkli fotoğraflar bitkinin bilimsel Latince adının alfabetik sırasına göre verilmiş; bu resimlerde belirtilen türlerin bulunduğu yöreler de ayrıca belirtilmiş. Böylece ilgili kişiler örnekler üzerindeki kayıtlardan yararlanarak bitkinin yetiştiği yeri kesin olarak saptayabilirler.

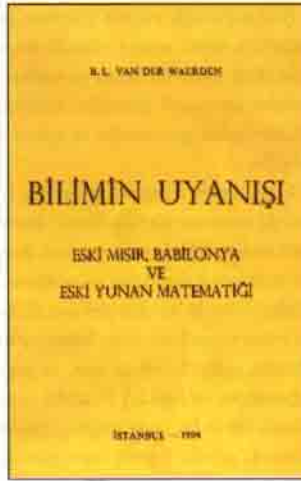
Sözlükte toplanan bilgiler konu ile ilgili çalışanlara yardımcı olacağı gibi, amatör ilgililer için de yol gösterici nitelikte.

Ederi 320 000 TL. olan sözlüğü Türk Dil Kurumu Kitap Satış Bürolarından elde edebilirsiniz.

Bilimin Uyanışı

Eski Mısır,
Babilonya ve
Eski Yunan
Matematiği

B.L. Van Der
Waerden
Çevirenler:
Orhan S. İcen,
Yılmaz Öner
Türk Matematik
Derneği
Yayını
İstanbul, 1994
494 sayfa.

Tanınmış Hollandalı Matematikçi B. L. Van Der Waerden'in Eski Çağlar Matematik Tarihine dair ilk defa 1950'de Hollanda dilinde yayımlanan kitabı büyük ilgi görekçe kısa zamanda diğer dillere çevrilmiş.

Yazar "Bu kitap, bir taraftan ilmi temellere dayanmak, diğer taraftan da kolay anlaşılabilir olmak niyetindedir. Burada, kolay anlaşılabilir olmaktan maksat, lisede matematik öğrenmiş olan ve matematik tarihine karşı ilgi duyan bir kimse tarafından anlaşılabilir olmaktadır. İlimi temellere dayanmaktan kastettiğimiz şey ise, kaynakların bizzat yazar tarafından yapılan incelemesine dayanmak ve ileri sürülen her iddia için deliller vererek, bu delillerin okuyucunun kendisi tarafından değerlendirilmesine imkan vermektir." diyor.

Kitap, giriş bölümünün dışında iki kısımda toplanmış. Eski Mısır ve

Babilonya Matematiği başlıklı kısım üç alt başlıktan oluşuyor. Bunlar sırasıyla Eski Mısırlılar; Sayı Sistemleri, Rakamlar ve Hesap San'atı; Babilonya Matematiği. Her bölümün başında, küçük bir kronoloji cetveli yer almış. İlk bölümde, Eski Yunanlıların Matematiğin doğuşunu genellikle Eski Mısırlılara kadar geriye götürdüklerinden bahsediliyor. Eski Mısırlıların Matematik metinlerinin en meşhuru ve en büyüğü olan Rhind Papirüsü kimler için yazılmıştır? Eski Yunanlılar, eski Mısırlılardan ne öğrenebilmişlerdi? gibi sorulara cevap aranan bu bölümde, başlangıç olarak hesap tekniği alınmış. Çarpma, bölme, tabii ve temel kesirler, Eski Mısır hesap tekniğinin zirvesini ve tamamlanışını içeren yardımcı sayılar hesabı, Eski Mısır geometrisi, alan ve hacim, bahsedilen diğer hususlar. "Eski Mısır matematiğine bir bütün olarak bakınca münteriz birtakım başarılarını ne kadar takdir edersek edelim, onun genel matematik seviyesi bakımından hayal kırıklığına uğramaktan kendimizi alamayız... Eski Mısır Matematiğinin karakteristiği, daha ileride cebir için temel olarak kullanılmaya elveriş-

li olmayan zahmetli ve karışık bir kesirler hesabı ile bir uygulamalı hesaplama sanatı geometriyledir."

İkinci bölümün konusu, belli başlı kültür çağlarındaki sayı sistemleri ve rakam işaretleri ve bunlarla hesap yapma tekniğidir. Bu işaretlerin ve tekniğin, matematiğin gelişmesinde çok önemli rolü olduğunu görüyoruz. Babilonyalıların

Sümerlerden almış olduğu altmış tabanlı sistem ve nasıl meydana geldiği, Sümer hesap tekniği, Eski Yunan sayı işaretleri, Hint Rakamları, Gerbert'in hesap tahtası ve sıfır nereden geldiği, bu bölümde ele alınan diğer konular. Birinci kısmın son bölümünde ilk olarak Babilonya Cebri ele alınmış. Yazara göre, işe karakteristik bir Eski Babilonya çivi yazılı metniyle başlaması en iyisi çünkü Hamurabi zamanındaki matematikçilerin düşünceleri hakkında bütün bilgimiz bu metinlerden ibaret. Bu düşüncenin ışığında, bu metinlerle ve ikinci derece denklemleriyle ilgili örneklere yer verilmiş. Babilonyalıların düşünce tarzının cebirsel olduğunun belirtilmesinin yanı sıra cebir formüllerini geometrik olarak ispat edip etmedikleri de araştırılmış. Ardından, Babilonya geometrisi incelenmiş. Alanlar, hacimler, kesit koni ve piramitler, pitagor teoremi gi-

bi konulara göz atılmış. Yazar bu bölümde, Babilonyalılar bu örnekleri nasıl bulmuşlardır? sorusuyla bizi Babilonya aritmetiğine götürüyor. Babilonyalıların güçlük çekmeden çözebildikleri ve bütün cebirsel denklemleri indirgedikleri standart denklemlerin verildiği bir özet kısmı bölümün sonunda yer almış.

İkinci kısım, Eski Yunan Matematiği, beş alt başlıktan oluşuyor. Bunlar sırasıyla Tales ve Pitagor, Yüzyılı; Altın Çağ; Platon Çağı; İskender Çağı; Eski Yunan Matematiğinin Çöküşü. Eski Yunanistan'ın çeşitli ülkelerle etkileşimi, aralarındaki kültür bağları, Doğu ve Batı arasındaki verimli gelişmelere yol açan temaslar ilk bölümde değinilen noktalardan bazıları. Yazar, ayrıca, matematiği ve astronom olan İyonyalı ilk tabiat filozofunun "yedi hakim" in ilki olan ve bir güneş tutulmasını önceden bildiren Miletli Thales olduğuna da dikkati çekiyor. Geometri tarihi hakkında genel bir bakışın yanı sıra Euklides, Pythagoras gibi kaynaklar ve eski çağ ölçü aletleri de bu bölümde ele alınan konular.

"Perikles Çağı olan M.Ö. 5. yüzyıl. Halen kültürünün Altın Çağı'dır. Bu yüzyıl, Akropol'deki muhteşem tapınaklarda heykeltraşlık sanatının ebedi hayranlık uyandıran ve daha sonra seviyesine asla erişilemeyen şaheserlerin yaratıldığı, büyük tragedya şairleri ve tarihçilerin yaşadığı yüzyıldır." Pitagorcuların yanı sıra Pitagorcular okulunun dışındaki çalışmalara da yer veren Van Der Waerden 5. yüzyılın uzay geometrisi ve perspektifi de incelemiştir. Ayrıca, niçin Eski Yunanlılar Babilonya cebirini olduğu gibi cebirsel şekliyle almadılar da onu geometrik bir kıyafete bürüdüler? Sayılara yüz çevirip şekilleri tercih etmelerindeki maksat somut ve gözle görülebilir şeylerden hoşlanmaları mıydı? gibi sorulara da cevap bulunabilir.

Yazar, Platon Çağını politik bakımdan bir gerileme dönemi olarak görüyor. Ancak, felsefe ve matematiksel bilimler için o zamana kadar görülmemiş bir yükseliş dönemi olduğunu da belirtiyor. İskender Çağının ilim ve sanatının klasik çağdakinden tamamıyla ayrı bir karakter taşıdığını görüyoruz. Bir anlamda, yeni bir parlama çağı olarak belirtilen bu çağla ilgili olarak Archimedes'in daire çevresini ölçmesi. Archimedes ve eserleri ve kirisler cetveli gibi konular ele alınmış.

Son bölümde, Apollonios'tan sonra Eski Yunan Matematiğinin büyüklüğünü yitirdiğini ve trigonometriden başka önemli ve yeni hiçbir şeyin ortaya konmadığını görüyoruz. Eski Yunan Matematiği bir çıkıma nasıl saplandı? sorusunun cevabını da bu bölümde bulmak mümkün. Yazar, ayrıca, çöküşün iç sebeplerini ve trigonometri tarihini de incelemiştir.